

ความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้ชมชาวไทยต่อกลวิธีการ การแปลคำภาษาสเปนของภาพยนตร์เรื่อง Coco เป็นภาษาไทย¹

อาสาพีท เกษตรสุนทร²
หนึ่งหทัย แรงผลสัมฤทธิ์³

Received 24 June 2022

Revised 12 October 2022

Published 20 December 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้ชมชาวไทยต่อกลวิธีการแปลคำภาษาสเปนที่แทรกอยู่ในต้นฉบับภาษาอังกฤษในภาพยนตร์เรื่อง Coco ผู้วิจัยได้เลือกกรณีที่พบคำภาษาสเปนในภาพยนตร์ 11 กรณี มาจัดทำแบบสอบถามโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เคยชมภาพยนตร์เรื่องนี้ 100 คน ผลสำรวจไม่บ่งชี้ว่ากลวิธีการแปลแบบใดทำให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจมากที่สุดอย่างเด่นชัด ในด้านความพึงพอใจกลุ่มตัวอย่างพอใจการแปลตรงตัวมากที่สุด ตามด้วยการแปลแบบเอาความ การทับศัพท์ และการละความเป็นลำดับสุดท้าย

คำสำคัญ: กลวิธีการแปล การแปลคำภาษาต่างประเทศ วัฒนธรรมเม็กซิกัน บทบรรยายภาพยนตร์

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาสเปน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “การแปลคำภาษาสเปนในต้นฉบับภาษาอังกฤษของภาพยนตร์เรื่อง Coco เป็นภาษาไทย”

² นิสิตหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาสเปน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล: arsam.ak@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาสเปน ภาควิชาภาษาตะวันตก และหน่วยวิจัยการแปล การล่าม และการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล: nung_hatai@hotmail.com

Thai Audience's Understanding and Satisfaction of the Translation of Spanish Words in Coco into Thai⁴

Arsarn Kasetsoontorn⁵

Nunghatai Rangponsumrit⁶

Abstract

This article aims to explore the understanding and satisfaction of Thai audience of the strategies adopted in translation of Spanish words in the English original version of the movie Coco. The researchers selected eleven instances of Spanish expressions to test in a questionnaire administered to 100 participants who had watched the movie. The study found no clear indication of a particular translation strategy which achieved the highest understanding rate. In terms of satisfaction, the most preferred strategy is literal translation, followed by meaning-based translation, transcription, and omission as the least preferred translation strategy.

Keywords: translation strategy, translation of foreign words, Mexican culture, subtitle

---

⁴ This article is a part of master degree thesis of Spanish section, Chulalongkorn University "The translation of Spanish words to Thai from original English soundtrack of Coco movie"

⁵ A student of Master degree program, Spanish section, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. e-mail: arsarn.ak@gmail.com

⁶ Assistant Professor at the Spanish Section, Department of Western Languages, and the Translation, Interpreting and Intercultural Communication Research Unit, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. e-mail: nung_hatai@hotmail.com

บทนำ

ภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง Coco วันอลวน วิญญาณอลเวง เป็นภาพยนตร์ที่ผลิตโดยบริษัทวอลต์ดิสนีย์ พิกเชอส์ (Walt Disney Pictures) ประเทศสหรัฐอเมริกาและมีการเผยแพร่ในหลายประเทศทั่วโลกรวมถึงประเทศไทย ภาพยนตร์เรื่องนี้ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับวันแห่งผู้วายชนม์หรือเดย์ เดอ ลอส มัวร์โตส⁷ (día de los muertos) ซึ่งเป็นเทศกาลสำคัญของชาวเม็กซิกันที่เฉลิมฉลองในช่วงวันที่ 31 ตุลาคม จนถึงวันที่ 2 พฤศจิกายนของทุกปี โดยชาวเม็กซิกันจะรำลึกถึงบุคคลอันเป็นที่รักที่ล่วงลับไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัว เพื่อน หรือ คู่ชีวิต เรื่องราวกล่าวถึงมิเกล เด็กหนุ่มที่เกิดในครอบครัวที่เกลียดเสียงดนตรีเป็นอย่างมาก เนื่องจากทวดเอร์เนสโต เดลา กูซที่เป็นต้นตระกูลได้ทิ้งภรรยาเพื่อไปตามหาความฝันในการเป็นนักดนตรีแต่มิเกลเป็นเพียงคนในตระกูลที่ยังหลงใหลในเสียงดนตรี ในคืนวันแห่งผู้วายชนม์ มิเกลหลุดไปในโลกแห่งความตายและเหตุการณ์นี้เองทำให้เขาได้พบกับญาติ ๆ ที่ล่วงลับไปแล้วและเรื่องราวต่าง ๆ ในโลกแห่งความตาย ดังนั้นเนื้อหาของภาพยนตร์จึงกล่าวถึงความสำคัญและความผูกพันของครอบครัวในแบบของชาวเม็กซิกัน สิ่งที่โดดเด่นในภาพยนตร์เรื่องนี้คือการนำเสนอองค์ประกอบต่าง ๆ ของวัฒนธรรมเม็กซิกันและการใช้คำภาษาสเปนปนในบทสนทนาในเสียงต้นฉบับภาษาอังกฤษในภาพยนตร์หลายฉาก เพื่อให้ได้บรรยากาศความเป็นเม็กซิกัน คำภาษาสเปนเหล่านั้นไม่ใช่เรื่องยากต่อการทำความเข้าใจสำหรับผู้ชมชาวอเมริกันซึ่งคุ้นเคยกับภาษาสเปนและวัฒนธรรมเม็กซิกัน เนื่องจากมีพรมแดนติดกันและมีคนเชื้อสายเม็กซิกันอาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาจำนวนมาก (Rothman & Rell, 2005, p. 520) แต่การแปลบทสนทนาที่มีการปนภาษา (code-mixing) เป็นภาษาไทยเป็นความท้าทายสำหรับผู้แปล เนื่องจากหากผู้แปลใช้วิธีทับศัพท์คำภาษาสเปนนั้นเพื่อถ่ายทอดกลิ่นอายความเป็นเม็กซิกันในการใช้ภาษาก็อาจทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่เข้าใจว่าสิ่งที่ตัวละครพูดความหมายว่าอย่างไร แต่หากผู้แปลเลือกที่จะแปลคำภาษาสเปนนั้นเป็นภาษาไทย แม้จะทำให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจความหมายได้ง่าย แต่ก็จะสูญเสียบรรยากาศความแปลกต่างด้านภาษาไป งานวิจัยเกี่ยวกับการแปลส่วนใหญ่มักเน้นศึกษาโดยวิเคราะห์บทแปลเทียบกับต้นฉบับ แต่งานวิจัยที่ศึกษาจากมุมมองของผู้บริโภคหรือผู้อ่านบทแปลยังมีไม่มาก บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอมุมมองของผู้บริโภค โดยมุ่งศึกษาความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้ชมชาวไทยที่มีต่อกลวิธีการแปลคำภาษาสเปนแบบต่าง ๆ ในบทบรรยายของภาพยนตร์เรื่อง Coco เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้แปลในการเลือกกลวิธีที่เหมาะสมในการแปลคำภาษาสเปนที่พบในต้นฉบับภาษาอังกฤษที่เป็นบทบรรยายภาพยนตร์เป็นภาษาไทย แนวทางที่ได้ยังสามารถประยุกต์ใช้กับการแปลคำภาษาต่างประเทศอื่นที่พบในต้นฉบับประเภทอื่นเป็นภาษาไทยได้อีกด้วย

⁷ คำทับศัพท์แบบถอดเสียงที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะอิงตามปรากฏในบทบรรยายไทยในภาพยนตร์ ซึ่งอาจไม่ถูกต้องตามหลักการทับศัพท์ภาษาสเปนของราชบัณฑิตยสภา

คำภาษาสเปนที่พบในต้นฉบับภาพยนตร์เรื่อง Coco

จากการเก็บข้อมูลคำภาษาสเปน^๘ ที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาอังกฤษในภาพยนตร์เรื่อง Coco พบคำภาษาสเปนในต้นฉบับภาษาอังกฤษทั้งสิ้น 182 กรณี ซึ่งผู้วิจัยจำแนกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. **คำทางวัฒนธรรม (cultural words)** เป็นคำที่แสดงถึงลักษณะจำเพาะของสังคมใดสังคมหนึ่ง เพื่อแสดงถึงบริบทและความเป็นอยู่ที่สืบทอดกันมาของสังคมนั้น (สตรีรัตน์ ไกรอ่อน, 2556, หน้า 5) ไม่ว่าจะเป็นทั้งในลักษณะรูปธรรม เช่น เครื่องแต่งกาย อาหาร สิ่งปลูกสร้างและสถานที่ หรือในลักษณะนามธรรม เช่น ศาสนาและความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น día de los muertos ‘วันแห่งผู้วายชนม์’ (ชื่อเทศกาลสำคัญในเม็กซิโก), tamales ‘ทามาเล’ (ชื่ออาหารพื้นเมืองแถบอเมริกากลาง) เป็นต้น

2. **คำเรียกเครือญาติ (kinship terms)** เป็นคำที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งกับบุคคลอื่น ๆ ที่อาศัยร่วมกันอยู่ในกลุ่มชุมชนหรือมีลักษณะความสัมพันธ์ทางสายเลือดแบบครอบครัว ซึ่งในภาษาสเปนนั้นคำเรียกญาติสามารถบ่งบอกได้ถึงเพศ เช่น papá ‘พ่อ’ หรือ บ่งบอกได้หลายความหมาย abuelita ‘ย่าหรือยาย’ เป็นต้น

3. **คำเรียกขาน (address terms)** หมายถึง คำที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ที่ถูกด้วย (อนงคณาภ นุศาสตร์เลิศ, 2556, หน้า 118) ซึ่งอาจเป็นการเรียกแทนบุคคลนั้นในครั้งที่สองที่เอ่ยถึงเพื่อไม่ให้เกิดการเรียกชื่อนั้นยาวหรือซ้ำ และเป็นการเรียกเพื่อเรียกความสนใจหรือเรียกเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ เริ่มต้นบทสนทนาโดยสามารถแบ่งตามความลักษณะความสัมพันธ์ต่าง ๆ กับผู้พูดและคู่สนทนา ในบทความนี้ จะไม่รวมคำเรียกขานที่เป็นคำเรียกเครือญาติ เนื่องจากได้แยกประเภทคำเรียกเครือญาติออกต่างหากในข้อ 2 ไปแล้ว ดังนั้นตัวอย่างที่ปรากฏในภาพยนตร์ของประเภทคำเรียกขานจึงมีดังนี้

3.1 คำเรียกขานที่บ่งบอกถึงอายุ “Espérame, muchacho” คำแปลบทบรรยายไทย “รอฉันด้วยสิ เจ้าหนูน้อย”

3.2 คำเรียกขานที่บ่งบอกถึงสถานภาพ “Lo siento, señora” คำแปลบทบรรยายไทย “ขอโทษครับ ซินญอร์รา”

3.3 คำเรียกขานที่บ่งบอกถึงลักษณะทางกายภาพ “You’re not so bad, gordito” คำแปลบทบรรยายไทย “เธอก็ไม่เลว เจ้าอ้วนน้อย นั้นแหละ”

3.4 คำเรียกขานที่บ่งบอกถึงอาชีพ “Enjoy your party, musico” คำแปลบทบรรยายไทย “ขอให้สนุกกับงานนะ เจ้านักดนตรี”

^๘ คำภาษาสเปนในที่นี้หมายถึงถึงทั้งที่เป็นคำเดี่ยว (เช่น amigo ‘เพื่อน’) กลุ่มคำ (เช่น día de los muertos ‘วันแห่งผู้วายชนม์’) และ ประโยค (เช่น ¡Cállate! ‘เงียบนะ’)

4. **คำแสดงปฏิสัมพันธ์ (interactional language)** คือคำที่มีการเปล่งออกมาไม่ว่าจะเป็นในระดับวลี คำ หรือประโยคเพื่อเป็นการสื่อสารกับบุคคลโดยมีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ชัดเจน อาทิ คำทักทาย “Hola.” คำแปลบทบรรยายไทย “หวัดดีอะ”, คำอุทาน “Pobrecito.” คำแปลบทบรรยายไทย “น่าสงสาร” เป็นต้น

จากการจัดประเภทคำภาษาสเปนทั้ง 182 กรณี ประเภทคำภาษาสเปนที่พบมากที่สุดในภาพยนตร์เรื่องนี้คือ คำแสดงปฏิสัมพันธ์ 52 กรณี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29 คำเรียกขาน ทั้งหมด 50 กรณี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27 คำเรียกญาติ พบ 49 กรณี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27 และคำทางวัฒนธรรม 31 กรณี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17

กลวิธีการแปลคำภาษาสเปนที่พบในบทบรรยายภาษาไทยในภาพยนตร์เรื่อง Coco

กลวิธีการแปลคำภาษาสเปนที่พบในการแปลบทบรรยายภาพยนตร์เรื่อง Coco เป็นภาษาไทยแบ่งออกได้เป็น 4 กลวิธี ดังนี้

1. **การแปลแบบตรงตัว (literal translation)** คือการแปลคำต่อคำ เป็นการแปลที่มุ่งถึงความถูกต้องของเนื้อหาในต้นฉบับ รูปแบบท่วงทำนอง ความหมายของคำ กลุ่มคำ และประโยคของภาษาต้นฉบับโดยไม่มี การตีความหมายแฝง (ธนาภัสสร สุนธิรักษ์ และคณะ, 2563, หน้า 1275) เช่น “Doña, please!” คำแปลในบทบรรยายไทย “คุณผู้หญิง ได้โปรด” เป็นการแปลคำว่า “doña” ซึ่งเป็นคำเรียกผู้หญิงอย่างให้เกียรติ ด้วยคำที่มีความหมายตรงกันในภาษาไทยคือคำว่า “คุณผู้หญิง”

2. **การแปลแบบเอาความ (meaning-based translation)** การแปลแบบเสรีหรือเอาความ เป็นการแปลเพื่อเน้นความคิดหลัก ๆ ของภาษาต้นฉบับโดยให้ความสำคัญกับความสละสลวยของภาษาปลายทาง ไม่เน้นรักษาโครงสร้างทางภาษา (บุญเลิศ วงศ์พรม และถาวร ทิศทองคำ, 2561, หน้า 3) ตัวอย่างเช่น “Cállate, Dante!” แปลเป็น “อย่าสิ ดันเต้” โดยคำว่า “Cállate” หากแปลตรงตัวจะเป็น “เงียบสิ” แต่ผู้แปลเลือกแปลว่า “อย่าสิ” ซึ่งก็สามารถเข้ากับบริบทที่มีเกลสั่งสุนัขดันเต้ให้หยุดเห่าได้

3. **การละ (omission)** คือการแปลที่ผู้แปลเลือกที่จะไม่แปลหรือข้ามการแปลคำ วลี ประโยค หรือสำนวนในภาษาต้นฉบับ ซึ่งเกิดจากการพิจารณาของผู้แปลว่าสำนวนนั้นอาจมีความเย็นเยื่อ ไม่สามารถหาคำ หรือสำนวนในภาษาเป้าหมาย (Newmark, 1995) เช่น “Buenas noches, Chicharrón!” บทบรรยายไทย แปลว่า “หลับฝันดีหรือ” ซึ่งละการแปลคำว่า “Chicharrón” ที่คำเรียกขานที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังประหนึ่งเป็นสมญานาม แต่ในบทบรรยายไม่ได้แปลชื่อหรือสมญานามนี้เข้าไปในบทบรรยายไทย

4. **การทับศัพท์ (transcription)** การเขียนคำศัพท์ภาษาสเปนเป็นคำไทยโดยถอดอักษรถ่ายเสียงจากอักษรโรมันเป็นอักษรไทย โดยให้ออกเสียงตรงกับภาษาสเปนต้นฉบับ ซึ่งการทับศัพท์นั้นส่วนใหญ่เป็นวิธีที่ใช้

สำหรับคำเรียกญาติ เช่น “Mama, where I put this?” แปลว่า “มาแม่ เออวางที่ไหน” เป็นการถอดเสียงคำว่า “mama” ที่มีความหมายแบบตรงตัวว่า “แม่” เป็นคำอ่านภาษาไทยแทน หรือ ใช้ในคำทางวัฒนธรรม เช่น “Do you want more tamales?” แปลเป็น “ทามาเล่อีกไหม” ก็เป็นการถอดเสียงคำว่า “tamales” ซึ่งเป็นอาหารพื้นเมืองเม็กซิกันที่ส่วนใหญ่ทำมาจากข้าวโพดห่อในใบข้าวโพดแล้วนำไปนึ่งลักษณะคล้ายข้าวต้มมัดในไทย แต่เนื่องจากไม่ได้มีลักษณะหรือวัตถุดิบใกล้เคียงจึงไม่สามารถใช้คำว่า “ข้าวต้มมัด” ในการแปลคำนี้ได้

จากการสำรวจกลวิธีการแปลที่ใช้ในภาพยนตร์เรื่องนี้พบว่ากลวิธีการแปลแบบตรงตัวถูกนำมาใช้มากที่สุด 80 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 44 กลวิธีที่ใช้รองลงมาคือการทับศัพท์ 61 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33 ตามด้วยกลวิธีการแปลแบบเอาความ พบใช้ 38 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21 และกลวิธีการละความพบน้อยที่สุดคือ 3 ครั้ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

หลังจากได้สำรวจคำภาษาสเปนที่พบในภาพยนตร์เรื่อง Coco และกลวิธีการแปลคำเหล่านั้นแล้ว ผู้วิจัยจะนำกลวิธีการแปลแบบต่าง ๆ ที่พบมาสร้างแบบสอบถามเพื่อทดสอบกับผู้ชมภาพยนตร์เพื่อศึกษาว่ากลวิธีการแปลแบบใดที่จะทำให้ผู้ชมภาพยนตร์ชาวไทยเข้าใจและพึงพอใจมากที่สุด เพื่อให้ได้แนวทางในการเลือกกลวิธีการแปลสำหรับคำแต่ละประเภท

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือผู้ที่เคยรับชมภาพยนตร์ และมีความรู้ภาษาสเปนตั้งแต่ไม่สามารถสื่อสารได้ไปจนถึงสื่อสารได้ปานกลางในระดับกลุ่มคำ วลี หรือเทียบเท่าภาษาระดับ A1 ตามขอบเขตการวัดระดับภาษาของสหภาพยุโรป (Common European Framework of Reference; CEFR) และไม่เคยศึกษาหรือใช้ชีวิตในประเทศเม็กซิโกมาก่อน ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรแบบบังเอิญ (accidental sampling) กล่าวคือเป็นการเลือกจากการเจอเหตุการณ์เฉพาะหน้า หรือการปรากฏตัวของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์หรือตรงตามเกณฑ์ที่ผู้สำรวจต้องการพอดีแบบไม่มีการวางแผนล่วงหน้า โดยผู้วิจัยได้กระจายแบบสอบถามด้วยการเผยแพร่ผ่านทางเฟซบุ๊ก โปรแกรมแชทไลน์ของกลุ่มคนที่ผู้วิจัยรู้จักและให้ทำการส่งต่อ เมื่อได้ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดครบ 100 คน แล้วจึงปิดรับแบบสอบถามเพิ่ม โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 100 คน โดยอ้างอิงจาก ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากประชากรมีมากกว่า 20,000 คนขึ้นไป ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่จะทำให้ผลการวิจัยมีความเชื่อถือคือ 100 คน ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนต่าง ๆ

ขนาดประชากร (N)	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละระดับความคลาดเคลื่อน (e)					
	±1%	±2%	±3%	±4%	±5%	±10%
500					222	83
1,000				385	286	91
1,500			638	441	316	94
2,000			714	476	333	95
2,500		1,250	769	500	345	96
3,000		1,364	811	517	353	97
3,500		1,458	843	530	359	97
4,000		1,538	870	541	364	98
4,500		1,067	891	549	367	98
5,000		1,667	909	556	370	98
6,000		1,765	938	566	375	98
7,000		1,842	959	574	378	99
8,000		1,905	976	580	381	99
9,000		1,957	989	584	383	99
10,000	5,000	2,000	1,000	588	385	99
15,000	6,000	2,143	1,034	600	390	99
20,000	6,667	2,222	1,053	606	392	100
25,000	7,143	2,273	1,064	610	394	100
50,000		2,381	1,087	617	397	100
100,000		2,439	1,099	621	398	100
∞		2,500	1,111	625	400	100

ที่มา Yamane (1973 อ้างถึงใน วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2562, หน้า 17)

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยใช้ Google Form ในการสร้างแบบสอบถามในงานวิจัยนี้ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ส่วนแรกเป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ตอบเพื่อคัดกรองว่าผู้ตอบมีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด ส่วนที่สองจะเป็นส่วนที่ใช้ทดสอบความเข้าใจและสอบถามความพึงพอใจของผู้ตอบเกี่ยวกับคำแปลของคำภาษาสเปนในภาพยนตร์ที่ผู้วิจัยคัดเลือกมา ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. แบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประวัติการรับชมภาพยนตร์เรื่อง Coco ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตอบคำถามในแบบสอบถามในส่วนที่ 2 อายุ ความรู้พื้นฐานด้านภาษาสเปนและวัฒนธรรมเม็กซิกัน คำถามทั้งหมด 3 ข้อ ลักษณะเป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ ได้แก่

คำถามที่ 1 เคยรับชมภาพยนตร์เรื่อง Coco วัยอลวน วิญญาณอลเวงหรือไม่ เป็นการสอบถามเพื่อคัดกรองเฉพาะผู้ที่เคยรับชมภาพยนตร์มาก่อนแล้วเท่านั้นที่จะมีคุณสมบัติในการตอบคำถามในส่วนที่ 2 เนื่องจากหากผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยรับชมภาพยนตร์แล้วนั้นอาจจะไม่เข้าใจบริบทของบทบรรยายไทยและทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนได้

คำถามที่ 2 มีความรู้ภาษาสเปนอยู่ในระดับใด โดยให้เป็นตัวเลือกรูปแบบสเกลเชิงเส้นตั้งแต่ระดับ 1 ไม่สามารถสื่อสารได้ทั้งในระดับ คำ ประโยค บทสนทนา ถึง 5 สามารถสื่อสารได้ทั้งในระดับคำ ประโยค และบทสนทนา เนื่องจากเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างคือต้องมีความรู้ภาษาสเปนไม่เกินระดับพื้นฐาน A1 ตามกรอบอ้างอิงของยุโรป (CEFR) ซึ่งระดับ A1 นั้น จะสามารถสื่อสารในระดับประโยคได้ในบริบทและหัวข้อพื้นฐาน เช่น การซื้อของ ครอบครัวยานอดิเรก ดังนั้นการเลือกตอบ 5 ก็มีความหมายว่าผู้ตอบสามารถสื่อสารได้ทั้งในระดับคำ ประโยค และบทสนทนาซึ่งเป็นได้ตั้งแต่ระดับ A1-C2 แต่หากตอบระดับ 1-3 ก็หมายความว่าไม่สามารถสื่อสารได้ในระดับประโยคและบทสนทนาได้ ดังนั้นหากผู้ตอบแบบสอบถามประเมินทักษะตัวเองในระดับ 4-5 ก็มีความเป็นไปได้ว่าจะมีความรู้ในระดับที่เกิน A1 ผู้วิจัยจะตัดผู้ตอบรายนั้นออกจากกลุ่มตัวอย่างและนำแบบสอบถามที่ผู้ตอบเลือกตอบข้อนี้ในระดับ 1-3 เท่านั้นมาวิเคราะห์

คำถามที่ 3 เคยใช้ชีวิตในประเทศเม็กซิโก รวมถึงเคยศึกษาเกี่ยวกับประเทศเม็กซิโกมาก่อนหรือไม่ เป็นคำถามเพื่อคัดกรองเฉพาะผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านวัฒนธรรมเม็กซิกันเท่านั้นที่จะสามารถตอบคำถามในส่วนที่ 2 ได้ เนื่องจากหากกลุ่มตัวอย่างประชากรมีความรู้ด้านวัฒนธรรมกรรมเม็กซิกันแล้วนั้น จะทำให้รู้ค่าแปลที่เหมาะสม หรือเข้าใจความหมายของบทบรรยายนั้น ซึ่งทำให้ผลวิจัยออกมาไม่ตรงกับวัตถุประสงค์

คำถามที่ 4 มีอายุอยู่ในช่วงใด เพื่อเป็นข้อมูลประกอบอ้างอิงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

คำถามที่ 5 เคยรับชมภาพยนตร์ Coco วันอลวน วิญญาณอลเวง ในรูปแบบใด โดยให้ 4 ตัวเลือกคือ เสียงภาษาอังกฤษ บทบรรยายภาษาอังกฤษ (English soundtrack, English subtitle) เสียงภาษาไทย บทบรรยายภาษาไทย (English soundtrack, Thai subtitle) และเสียงภาษาไทย บทบรรยายภาษาอังกฤษ (Thai soundtrack, English subtitle) เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบอ้างอิง

ข. แบบสอบถามส่วนที่ 2 แบบสอบถามส่วนนี้จะเป็นการคัดเลือกคำถามจากกรณีทั้งหมด 182 กรณี มาเพียงบางกรณีเพื่อนำมาใช้ในแบบสอบถาม เนื่องจากการนำทั้ง 182 กรณีมาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

จะใช้เวลานานมากและจะเป็นการรบกวนเวลากลุ่มตัวอย่างมากเกินไป อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างล้าและเลือกตอบแบบเดาสุ่ม ทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนได้ ผู้วิจัยจึงเลือกตัวแทนคำแปลด้วยกลวิธีต่าง ๆ ของคำภาษาสเปนที่พบทุกประเภทมาใช้ทดสอบในแบบสอบถาม โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

1) เลือกกลวิธีการแปลทั้ง 4 กลวิธีจากคำภาษาสเปนทั้ง 4 ประเภท คือการแปลคำเรียกขาน คำเรียกญาติ คำแสดงปฏิสัมพันธ์ คำทางวัฒนธรรม โดยใช้กลวิธีการแปลตรงตัว การแปลเอาความ การทับศัพท์ และการละ โดยเลือกตัวแทนการแปลคำแต่ละประเภทโดยใช้แต่ละกลวิธี กรณีละ 1 ตัวอย่าง

2) หากประเภทของคำภาษาสเปนนั้นไม่มีกลวิธีครบ 4 กลวิธี จะเลือกเฉพาะกลวิธีที่มีอยู่เท่านั้น เช่น คำทางวัฒนธรรม ไม่พบการแปลด้วยกลวิธีการแปลแบบละความ ผู้วิจัยจึงเลือกเฉพาะตัวแทนคำที่ใช้กลวิธีการแปลแบบทับศัพท์ ตรงตัว และเอาความเท่านั้นมาใช้ในแบบสอบถาม

3) หากกลวิธีที่ใช้ในการแปลคำภาษาสเปนนั้นพบเพียงกรณีเดียว จะไม่นำมาใช้ทดสอบ เนื่องจากไม่ใช่กลวิธีหลักที่นักแปลเลือกใช้ในการแปลคำประเภทดังกล่าว เช่น คำแสดงปฏิสัมพันธ์ มีกลวิธีการแปลแบบทับศัพท์และละความอย่างละหนึ่งกรณีเท่านั้น ผู้วิจัยจึงเลือกแต่กลวิธีการแปลแบบตรงตัวและเอาความมาใช้ทดสอบในแบบสอบถาม

4) นำกรณีที่จะใช้มาใส่หมายเลขกำกับทุกกรณีและใช้วิธีการสุ่มผ่านเว็บไซต์ <https://random.thaiware.com/> และเลือกเพียงหนึ่งกรณี

เมื่อใช้เกณฑ์ข้างต้นแล้วจึงได้กรณีที่จะนำไปใช้ในแบบสอบถามทั้งหมด 11 กรณี ดังต่อไปนี้

กรณีที่ 1	ประเภทคำภาษาสเปน: คำเรียกขาน ต้นฉบับ: I know your trick <i>Mariachi</i> . What did he say to you? บทแปล: ฉันรู้แผนแก <i>ไอนักดนตรี</i> เขาพูดอะไรกับหลาน	กลวิธีการแปลที่ใช้: เอาความ
กรณีที่ 2	ประเภทคำภาษาสเปน: คำเรียกขาน ต้นฉบับ: It's a battle of the band, <i>amigo</i> . บทแปล: มันคือการประชันวงดนตรี <i>อามีโก้</i>	กลวิธีการแปลที่ใช้: ทับศัพท์
กรณีที่ 3	ประเภทคำภาษาสเปน: คำเรียกขาน ต้นฉบับ: <i>Doña</i> , please ! I was just getting a shine บทแปล: <i>คุณผู้หญิง</i> ได้โปรด ผมแค่จ้ำเขาขัดรองเท้า	กลวิธีการแปลที่ใช้: ตรงตัว
กรณีที่ 4	ประเภทคำภาษาสเปน: คำแสดงปฏิสัมพันธ์ ต้นฉบับ: <i>Bienvenido a todos</i> บทแปล: ยินดีต้อนรับทุกคน	กลวิธีการแปลที่ใช้: ตรงตัว

- กรณีศึกษาที่ 5 ประเภทคำภาษาสเปน: คำแสดงปฏิเสธ คำกริยา กกลวิธีการแปลที่ใช้: เอาความ
 ต้นฉบับ: Dante *cállate* ! No Dante, stop it!
 บทแปล: ดานเต้ *อย่าสิ* ดานเต้ หยุดนะ!
- กรณีศึกษาที่ 6 ประเภทคำภาษาสเปน: คำเรียกญาติ กกลวิธีการแปลที่ใช้: เอาความ
 ต้นฉบับ: So we call each other cousin or *tío* or whatever
 บทแปล: เราเลยนับญาติกัน เรียกกันแบบ *ลุงป้า*
- กรณีศึกษาที่ 7 ประเภทคำภาษาสเปน: คำเรียกญาติ กกลวิธีการแปลที่ใช้: ทับศัพท์
 ต้นฉบับ: You know how *abuelita* feel about that plaza
 บทแปล: ลูกก็รู้ *อาม่า* ไม่ชอบจัตุรัสนั้น
- กรณีศึกษาที่ 8 ประเภทคำภาษาสเปน: คำเรียกญาติ กกลวิธีการแปลที่ใช้: ละความ
 ต้นฉบับ: we made all this food set out the things they loved in life, *mi hijo*.
 บทแปล: เราทำอาหารให้ สิ่งของที่ท่านเคยชอบตอนมีชีวิต
- กรณีศึกษาที่ 9 ประเภทคำภาษาสเปน: คำศัพท์ทางวัฒนธรรม กกลวิธีการแปลที่ใช้: ทับศัพท์
 ต้นฉบับ: I asked if you would like more *tamales*
 บทแปล: ยายถามว่าจะเติม *ทามาเล* อีกมั๊ย
- กรณีศึกษาที่ 10 ประเภทคำภาษาสเปน: คำศัพท์ทางวัฒนธรรม กกลวิธีการแปลที่ใช้: ตรงตัว
 ต้นฉบับ: We put these photos on the *ofrenda*
 บทแปล: เราตั้งรูปพวกท่านบน *หิ้งบูชา*
- กรณีศึกษาที่ 11 ประเภทคำภาษาสเปน: คำศัพท์ทางวัฒนธรรม กกลวิธีการแปลที่ใช้: เอาความ
 ต้นฉบับ: The *alebrijes* of this world can take any forms
 บทแปล: *สัตว์* ในโลกความตายมีหลายรูปแบบ

แบบสอบถามเกี่ยวกับภาพยนตร์จากฉากที่คัดเลือกมาทั้งหมด 11 กรณี จะประกอบไปด้วยคำถามกรณีละ 3 ข้อ โดยทุกคำถามจะมีคลิปวิดีโอของฉากนั้นให้รับชมประมาณ 4-5 วินาทีเพื่อให้ครอบคลุมบริบทของเนื้อหาและตอบคำถาม 3 ข้อ ได้แก่

คำถามที่ 1 เข้าใจความหมายของคำภาษาสเปนที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาอังกฤษว่าอย่างไร เป็นคำถามปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องชมคลิปวิดีโอและอ่านบทบรรยายเพื่อตอบคำถามทดสอบความเข้าใจความหมายของคำภาษาสเปน โดยคำถามจะไม่ถามโดยตรงว่าคำภาษาสเปนคำนั้นแปลว่าอะไร เนื่องจากผู้ฟังอาจไม่มีทักษะการฟังภาษาอังกฤษดีมากพอที่จะทราบได้ว่ามีคำภาษาสเปนปนอยู่ในภาษาอังกฤษ แต่จะถามความเข้าใจตามบริบท เช่นในคลิปวิดีโอ ย่าของมิเกลพูดกับผู้ชายที่ยืนอยู่กับมิเกลว่า

“I know your trick, mariachi.” ซึ่งบทบรรยายแปลว่า “ฉันรู้แผนแก ‘ไอ้หนักดนตรี’” ในแบบสอบถามจะถามว่า “คุณย่าเรียกผู้ชายอีกคนว่าอะไร” เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบอย่างเสรี คำถามจะไม่ชี้นำคำตอบหรือทำให้ผู้ตอบคาดเดาคำตอบได้จากคำถามนั้น

คำถามที่ 2 ขอบกลวิธีการแปลแบบใดมากที่สุด โดยให้ตัวเลือก 3 ตัวเลือก โดยเป็นตัวเลือกที่มาจากต้นฉบับบทบรรยายไทยหนึ่งข้อ และอีกสองข้อเป็นตัวเลือกของกลวิธีการแปลที่พบมากที่สุดในการแปลคำประเภคนั้น นอกเหนือจากกลวิธีการที่ปรากฏในบทบรรยายในภาพยนตร์ของคลิปปั้น

คำถามที่ 3 เป็นการขอความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามว่าเพราะเหตุใดจึงขอบกลวิธีการแปลตามคำตอบข้อ 2 เพื่อทราบความเห็นและแนวคิดของกลุ่มตัวอย่างต่อกลวิธีการแปลแต่ละประเภท

ผลการวิจัย

จากการกระจายแบบสอบถามโดยใช้วิธีการแบบสุ่มได้กลุ่มตัวอย่างประชากร 100 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 14 – 40 ปี กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามนี้สามารถจำแนกได้ 2 กลุ่มคือ กลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่มีช่วงอายุ 14 – 23 ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19 และกลุ่มคนทำงานที่มีช่วงอายุ 24 – 39 ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 81 ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนเคยรับชมภาพยนตร์เรื่อง Coco มาก่อน และมีความรู้ภาษาสเปนไม่เกินระดับ A1 ตามกรอบอ้างอิงของยุโรป (CEFR) โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70) ระบุว่าไม่สามารถสื่อสารภาษาสเปนได้ทั้งในระดับคำ ประโยคและบทสนทนา (ตอบระดับ 1 จาก 5 โดย 1 หมายถึง ไม่สามารถสื่อสารภาษาสเปนได้ทั้งในระดับคำ ประโยคและบทสนทนา และ 5 หมายถึง สื่อสารภาษาสเปนได้ทั้งในระดับคำ ประโยค และบทสนทนา) มีผู้ตอบร้อยละ 21 ที่ระบุว่ารู้ภาษาสเปนในระดับ 2 จาก 5 และอีกร้อยละ 9 ระบุว่ารู้ภาษาสเปนในระดับ 3 จาก 5 ส่วนผู้ที่ตอบระดับ 4 และ 5 ถูกคัดออก ทุกคนไม่เคยใช้ชีวิตในประเทศเม็กซิโกและไม่เคยศึกษาเกี่ยวกับประเทศเม็กซิโกมาก่อน ผู้วิจัยจะนำเสนอผลสำรวจความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้ชมต่อวิธีการแปลคำภาษาสเปนแต่ละประเภท ดังนี้

1. การแปลคำเรียกขาน

กรณีที่ 1 คำเรียกขานที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ

ต้นฉบับ I know your trick *Mariachi*. What did he say to you?

บทแปล ฉันรู้แผนแก *ไอ้หนักดนตรี* เขาพูดอะไรกับหลาน

จากคำถามว่า คุณยายเรียกผู้ชายอีกคนว่าอะไร ผลสำรวจปรากฏว่าร้อยละ 53 ไม่รู้ว่าคุณยายเรียกผู้ชายอีกคนว่าอะไรหรือเข้าใจผิด ร้อยละ 26 เข้าใจว่าคุณยายเรียกผู้ชายอีกคนว่าไอ้หนักดนตรีตามบทบรรยายไทย ร้อยละ 21 ไม่สามารถสรุปได้ว่าผู้ตอบเข้าใจถูกหรือไม่ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างตอบว่า Mariachi มาริอาชิ หรือ มาริอาจิ

คำถามต่อมาคือชอบการแปลแบบไหนมากที่สุดนั้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 79 ชื่นชอบกลวิธีการแปลแบบเอาความตามบทบรรยายไทยในภาพยนตร์ด้วยเหตุผลว่ารู้สึกว่าจะแปลได้ครบถ้วนและเข้าใจง่าย เหมาะสมกับบริบทและเหตุการณ์ เนื่องจากต้องการสื่อว่าคุณยายเกลียดดนตรีมากจึงเรียกว่า “ไอ้” ซึ่งหากใช้คำว่า Mariachi อาจจะไม่สื่อถึงอารมณ์ที่รู้สึกโกรธของคุณยายได้ กลุ่มตัวอย่างอีกหนึ่งกลุ่มให้เหตุผลว่ารู้สึกและเข้าใจว่า Mariachi คืออะไรจึงคิดว่าหากใช้วิธีการแปลแบบทับศัพท์จะทำให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจผิดหรืออาจไม่เข้าใจความหมายเลย กลวิธีการแปลแบบเอาความจึงเหมาะสำหรับคนไม่รู้ภาษาสเปนหรือวัฒนธรรมเม็กซิกัน และกลุ่มตัวอย่างกลุ่มสุดท้ายที่ไม่เข้าใจว่า Mariachi คืออะไร จึงเลือกกลวิธีการแปลแบบเอาความแทนการทับศัพท์และละความ เนื่องจากมีการอธิบายความหมายสำหรับคนที่ไม่รู้จักคำว่า Mariachi มากที่สุด เนื่องจาก Mariachi เป็นนักดนตรีในวงดนตรีพื้นเมืองแบบเม็กซิโก การแปลว่านักดนตรีเป็นการแปลแบบสั้นไม่ต้องอธิบายได้ใกล้เคียงที่สุด และสุดท้ายมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 18 ให้ความเห็นว่าชอบกลวิธีการแปลแบบทับศัพท์ (ฉันรู้แผนแก มาริอาชี เขาพูดอะไรกับหลาน) มากที่สุด เนื่องจากเป็นคำเฉพาะในภาษาสเปนในการเรียกบุคคลนั้นตามวัฒนธรรมของภาพยนตร์ที่สร้าง และดูเป็นธรรมชาติ เข้าใจง่าย ไม่มีคำหยาบ (คำว่า “ไอ้” ในกลวิธีการแปลแบบเอาความ)

กรณีที่ 2 คำเรียกขานที่ใช้กลวิธีการแปลแบบทับศัพท์

ต้นฉบับ It's a battle of the band, *amigo*

บทแปล มันคือการประชันวงดนตรี *อามิโก*

จากคำถามที่ว่าท่านเข้าใจคำว่า *อามิโก* แปลว่าอะไรนั้น ผลสำรวจปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48 หรือเกือบครึ่งหนึ่งเข้าใจว่าแปลว่าเพื่อนหรือมิตรสหาย แต่ร้อยละ 52 ไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิด โดยตอบว่าไม่ทราบความหมายหรือตอบว่าหมายถึงทุกคน ทุกท่านหรือหมายถึงผู้ชม ชื่อวงดนตรี ชื่อคน เนื่องจากในฉากนี้เป็นฉากการประชันวงดนตรีที่พิธีกรออกมากล่าวต้อนรับกับผู้เข้าชม กลุ่มดังกล่าวจึงเดาความหมายตามบริบทของฉากนี้

ต่อคำถามที่ว่าชอบการแปลแบบไหนมากที่สุดนั้นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 77 ชื่นชอบกลวิธีการแปลแบบตรงตัว (มันคือการประชันวงดนตรี สหายทั้งหลาย) เพราะหากแบบทับศัพท์โดยที่ผู้ชมไม่รู้ภาษาสเปน ผู้ชมก็จะไม่เข้าใจความหมายหรือบริบทที่ต้องการสื่อ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจึงต้องการความหมายที่ครบถ้วน ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 21 ชอบกลวิธีการแปลแบบทับศัพท์ตามต้นฉบับบรรยายไทย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเข้าใจและรู้จักความหมายนี้และให้ความเห็นว่าเป็นคำที่ค่อนข้างเป็นที่แพร่หลาย ดูเข้าถึงตัวละครและสื่ออารมณ์ความเป็นเม็กซิโกมากกว่า เหมือนต้นฉบับเสียงภาษาอังกฤษ และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 2 ชอบกลวิธีการแปลแบบละความ (มันคือการประชันวงดนตรี) เนื่องจากให้เหตุผลว่าประโยคดังกล่าวสามารถเข้าใจได้ แม้ไม่ได้อธิบายเพิ่ม และไม่จำเป็นต้องแปลทุกคำ

กรณีที่ 3 คำเรียกขานที่ใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว

ต้นฉบับ *Doña*, please ! I was just getting a shine

บทแปล *คุณผู้หญิง* ได้โปรด ผมแค่จ้ำงเขาขัดรองเท้า

จากคำถามที่ว่าผู้ชายเรียกคุณยายที่เขาพูดด้วยว่าจะอะไร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิด ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33 เข้าใจว่าหมายถึงคุณผู้หญิงตามบทบรรยายภาษาไทย ผู้ตอบร้อยละ 17 ไม่สามารถสรุปได้ว่าเข้าใจหรือไม่ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวฟังและถอดเสียงได้ว่าเป็นคำว่า Doña หรือ ดอนย่า

จากการสำรวจความพึงพอใจของการแปลในกรณีนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76 ชอบกลวิธีการแปลแบบตรงตัวตามต้นฉบับบทบรรยายไทย เนื่องจากการแปลดังกล่าวทำให้ทราบว่าผู้พูดพูดอยู่กับใครและแสดงบริบทถึงความรู้สึก เข้าใจง่ายไม่ต้องตีความ ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 16 ซึ่งชอบกลวิธีการแปลแบบทับศัพท์ (ดอนย่า ได้โปรด ผมแค่จ้ำงเขาขัดรองเท้า) โดยให้ความเห็นว่าคำที่เป็นประธานหรือใช้เรียกบุคคล ไม่ควรแปลเพื่อคงเสน่ห์และเอกลักษณ์ของภาษาต้นทางไว้ ให้คนไทยทราบว่าในภาษาสเปนมีการเรียกผู้หญิงแบบสุภาพ และให้ความรู้สึกเป็นธรรมชาติมากกว่า และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 8 ที่ชื่นชอบกลวิธีการละความ (ได้โปรดเถอะ ผมแค่จ้ำงเขาขัดรองเท้า) ให้ความเห็นว่าได้ใจความ รวบรัดและเข้าใจง่ายมากกว่า

2. การแปลคำแสดงปฏิสัมพันธ์

กรณีที่ 4 คำแสดงปฏิสัมพันธ์ที่ใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว

ต้นฉบับ *Bienvenido a todos*

บทแปล *ยินดีต้อนรับทุกคน*

จากคำถามที่ว่าพิธีกรกล่าวกับผู้ชมว่าจะไร่นั้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ตอบว่าไม่ทราบหรือตอบผิด ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32 เข้าใจว่าแปลว่ายินดีต้อนรับ หรือยินดีต้อนรับทุกคนตามบริบทและบทบรรยายไทย แต่มีผู้ตอบร้อยละ 18 ที่ไม่สามารถสรุปได้ว่าเข้าใจคำภาษาสเปนถูกต้องหรือไม่ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวฟังและถอดเสียงเป็นวลี *Bienvenido a todos* ได้ถูกต้องแต่ไม่ได้ระบุว่าเข้าใจความหมายว่าจะไร

ส่วนความพึงพอใจต่อกลวิธีการแปลนั้นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 88 เลือกลวิธีการแปลแบบตรงตัว เนื่องจากตรงความหมายและเข้าใจง่ายมากที่สุด มีความถูกต้องชัดเจน ตรงกับบริบท มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 7 ชอบกลวิธีแบบทับศัพท์ (เบียนเบนิโด ทุกคน) โดยให้เหตุผลว่าถ้าอิงจากการที่ภาพยนตร์ต้องการถ่ายทอดความเป็นเม็กซิกัน การใช้คำทับศัพท์ในการทักทายจะดูดีซึ่งกว่าใช้คำไทย และสุดท้ายคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 ที่ชอบกลวิธีการแปลแบบเอาความ (สวัสดิ์คะ ทุกคน) ให้ความเห็นว่าในบริบทที่เป็นฉากพิธีกรขึ้นเวทีกล่าวต้อนรับกับผู้ชมนั้นในบริบทสังคมไทยควรเริ่มที่การกล่าวทักทายก่อนถึงแม้จะมีความใกล้เคียงกับการกล่าว

ยินดีต้อนรับ แต่การสวัสดีจะเข้าใจง่ายกว่าไม่ต้องขยาดความและเป็นคำภาษาสเปนที่เข้าใจยากกว่าคำอื่น จึงควรแปลให้คนไทยเข้าใจ

กรณีที่ 5 คำแสดงปฏิสัมพันธ์ที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ

ต้นฉบับ Dante *cállate!* No Dante, stop it!

บทแปล ดานเต้ *อย่าสิ* ดานเต้ หยุดนะ!

จากคำถามที่ว่าท่านเข้าใจว่ามีเกลสิ่งดานเต้ให้ทำอะไรนั้นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57 เข้าใจความหมายของคำภาษาสเปนคำนี้ โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่เข้าใจเพียงว่าเป็นการสั่งให้หยุด ตามที่ปรากฏในบทบรรยายที่แปลแบบเอาความ และกลุ่มที่เข้าใจชัดเจนว่าเป็นการสั่งให้หยุดเห่าหรือเงียบ ส่วนอีกร้อยละ 43 ไม่ทราบความหมายหรือเข้าใจผิดคิดว่าเป็นการสั่งให้เลิกกัดขาทางงงตามที่เห็นในภาพ

การสำรวจความพึงพอใจต่อกลวิธีการแปลนั้นกลุ่มตัวอย่าง 49 คนชื่นชอบการแปลแบบเอาความตามต้นฉบับบทบรรยายไทยในภาพยนตร์มากกว่าเพราะเข้ากับสถานการณ์กับสิ่งที่มีเกลต้องการจะสื่อ และครอบคลุมทุกบริบท เช่น ห้ามไม่ให้เดินตาม ห้ามไม่ให้เห่า หรือห้ามไม่ให้มาอยู่กับมีเกล และเป็นการแปลดูเป็นธรรมชาติ ใช้จริงในบริบทประจำวัน แต่ในขณะที่เดียวกันกลวิธีการแปลแบบตรงตัว (ดานเต้ เงียบนะ) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47 ให้ความเห็นว่าตรงกับบริบทในภาพยนตร์มากกว่า เนื่องจากดานเต้กำลังเห่าอยู่ มีเกลกำลังหลบจากผู้คน จึงสั่งให้ดานเต้เงียบ สื่อความหมายชัดเจนกว่าการใช้คำว่า “อย่าสิ” ที่ปรากฏในต้นฉบับที่ดูกว้างไป คนสามารถตีความว่าห้ามทำอะไรได้หลายรูปแบบ และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 4 ที่ชอบกลวิธีการแปลแบบละความ (ดานเต้!) เพราะรู้สึกว่าการซ้ำๆ และสามารถเข้าใจได้จากบริบทในภาพยนตร์

3. การแปลคำเรียกญาติ

กรณีที่ 6 คำเรียกญาติที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ

ต้นฉบับ So we call each other cousin or *tío* or whatever

บทแปล เราเลยนับญาติกัน เรียกกันแบบ *ลุงบ้านน้ำอา*

จากคำถามที่ว่าผู้พูดบอกว่าการนับญาตินั้นเรียกว่าอะไรได้บ้างนั้นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 59 ไม่ทราบหรือเข้าใจผิด ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 เข้าใจว่าหมายถึงลุงบ้านน้ำอาตามบทบรรยายไทย หรือเข้าใจว่าแปลว่าลูกพี่ลูกน้อง ลุงบ้านน้ำอาตามเสียงต้นฉบับภาษาอังกฤษ ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 16 ไม่สามารถสรุปได้ว่าเข้าใจหรือไม่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวฟังและถอดเสียงได้คำว่าทีโอ หรือ tío

ในการสำรวจความพึงพอใจนั้นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69 ชอบกลวิธีการแบบตรงตัว คือ “พวกเราเลยนับกันเป็นพี่น้อง ลุงบ้านน้ำอา หรืออะไรก็ได้แล้วแต่” เนื่องจากแปลได้ตรงบริบทการต้องการสื่อการเรียกญาติที่เข้าใจง่าย แปลครบทุกคำไม่ละเว้นคำไหน เก็บครบทุกความสัมพันธ์ เป็นการขยายความถึงกฎของคนที่อยู่ที่นั่น ความใกล้ชิดของผู้คนที่อยู่ตรงดินแดนนั้น ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23 ชื่นชอบกลวิธีการแปลแบบเอาความ

คือ “เราเลยนับญาติกัน เรียกกันแบบลุงป้าน้าอา” ฟังดูกระชับ เป็นวลีที่คนไทยใช้ทั่วไป แต่ยังสามารถสื่อได้ตามความหมายครบถ้วน ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 7 ที่ขึ้นชอบกลวิธีการแปลแบบละความ “เราเลยนับญาติกัน เรียกกันเหมือนญาติ ๆ” ให้เห็นว่าดูเป็นกันเอง ดูเข้าใจง่ายกว่า ให้ความรู้สึกของการสนิทสนมมากกว่า

กรณีที่ 7 คำเรียกญาติที่ใช้กลวิธีการแปลแบบ**ทับศัพท์**

ต้นฉบับ You know how *abuelita* feel about that plaza

บทแปล ลูกก็รู้*อาบัวลิต้า*ไม่ชอบจัตุรัสนั้น

จากคำถามที่อาบัวลิต้าคือใครหรือคืออะไรนั้นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 59 ไม่เข้าใจความหมาย หรือเข้าใจผิดว่าเป็นชื่อคนหรือเป็นความสัมพันธ์อื่น เช่น อา ย่า ทวด ตา แต่กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 41 เข้าใจความหมายถูกต้องว่าแปลว่า ย่าหรือยาย

ส่วนของความพึงพอใจในกลวิธีการแปลนั้นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80 ขึ้นชอบกลวิธีการแปลแบบตรงตัว คือ “ลูกก็รู้คุณยายไม่ชอบจัตุรัสนั้น” จากความเห็นที่ว่าความหมายชัดเจน เข้าใจง่าย ครบถ้วน ถึงแม้จะฟังออกว่าเป็นคำว่าอาบัวลิต้า แต่ถ้าไม่แปลก็จะไม่เข้าใจความหมาย เข้าใจผิดว่าเป็นชื่อคน แต่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 19 ยังขึ้นชอบกลวิธีการแปลแบบทับศัพท์ตามต้นฉบับบทบรรยายไทย เนื่องจากส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่าอาบัวลิต้าเป็นชื่อคนอยู่ และอีกส่วนให้ความเห็นว่าขึ้นชอบให้ใส่คำทับศัพท์มากกว่าเพราะเข้าใจง่ายหรือสามารถเดาได้จากบริบทว่าเป็นความสัมพันธ์แบบยาย และก็มีเพียงกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 1 ชอบกลวิธีการแปลแบบละความคือ ลูกก็รู้ท่านไม่ชอบจัตุรัสนั้น เพราะรู้สึกว่าการแปลแบบนี้มันเพียงพอกับความเข้าใจแล้ว

กรณีที่ 8 คำเรียกญาติที่ใช้กลวิธีการแปลแบบ**ละความ**

ต้นฉบับ We made all this food, set out the things they loved in life, *mi hijo*.

บทแปล เราทำอาหารให้ สิ่งของที่ท่านเคยชอบตอนมีชีวิต

จากคำถามคุณยายเรียกมิเกลว่าอะไร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 90 ตอบไม่ได้หรือตอบไม่ถูกต้อง แต่มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 เท่านั้นที่เข้าใจได้ถูกต้องว่าหมายถึง หลานชาย หลานที่รัก หรือมิเกล เป็นต้น

ความพึงพอใจของกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ชอบกลวิธีการแปลแบบเอาความถึงร้อยละ 70 คือ “เราทำอาหารให้ สิ่งของที่ท่านเคยชอบตอนมีชีวิตนะลูก” เพราะเข้ากับบริบทสังคมไทยทำให้ผู้ชมเข้าถึงได้ง่าย ให้ความรู้สึกความรัก ความเอ็นดูของคุณยายต่อมิเกล และคนไทยชอบการมีคำทักทายมากกว่าการจบประโยค ห้วน ๆ และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ชอบกลวิธีการแปลแบบละความตามต้นฉบับบทบรรยายไทย เนื่องจากรู้สึกว่าได้ใจความชัดเจนครบถ้วนดีแล้ว และรู้สึกว่าจะไม่ต้องแปลก็ได้เพราะรู้ว่าคุณยายหรืออาบัวลิต้ากำลังคุยกับใคร และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 ชอบกลวิธีการแปลแบบทับศัพท์ว่า เราทำอาหารให้ สิ่งของที่ท่านเคยชอบตอนมีชีวิต มิ ฮีโม่ เนื่องจากได้รับบรรณรชของภาษาสเปนและวัฒนธรรมเม็กซิกัน

4. การแปลคำทางวัฒนธรรม

กรณีที่ 9 คำทางวัฒนธรรมที่ใช้กลวิธีการแปลแบบทับศัพท์

ต้นฉบับ I asked if you would like more *tamales*

บทแปล ยายถามว่าจะเติม*ทามาเล*อีกมั๊ย

จากคำถามที่ว่าคุณยายเสนออะไรให้มีเกลกลุ่มประชากรร้อยละ 42 ไม่ทราบความหมาย ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39 ตอบว่าเป็น ทามาเล หรือ tamales ซึ่งวินิจฉัยได้ยากกว่าผู้ตอบเข้าใจความหมายของคำว่า tamales หรือไม่ และมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 14 ที่เข้าใจว่าทามาเลเป็นอาหารชนิดหนึ่ง เป็นขนมปัง หรือแป้งพื้นเมือง ซึ่งคำอธิบายที่ให้ผิดจากลักษณะของทามาเลพอสมควร

ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบกลวิธีการแปลแบบทับศัพท์ถึงร้อยละ 71 โดยให้ความเห็นว่าเป็นชื่ออาหารซึ่งเป็นชื่อเฉพาะ ทำให้รู้คำศัพท์อาหารใหม่ในวัฒนธรรมเม็กซิกัน และเห็นจากภาพในฉาก อีกทั้งไม่มีลักษณะคล้ายกับอาหารไทยประเภทใดเลยจึงยากที่จะหาคำอื่นมาแทนได้ การไม่แปลจึงไม่มีผลต่อบริบทในฉากนั้น ส่วนกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 17 ชอบกลวิธีการแปลแบบตรงตัวคือ “ยายถามว่าจะเติมแป้งนึ่งใส่เนื้ออีกไหม” เนื่องจากทำให้เข้าใจและรู้จักว่าทามาเลคืออะไร เป็นการอธิบายประกอบการดูภาพในฉากแล้วทำให้เข้าใจได้มากกว่าและได้เรียนรู้วัฒนธรรมการกินของชาวเม็กซิกันด้วย และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 12 คนให้ความเห็นว่าใช้กลวิธีเอาความแบบ “ยายถามว่าจะเติมอาหารอีกไหม” เพราะเข้าใจง่ายกว่า กระชับกว่า

กรณีที่ 10 คำทางวัฒนธรรมที่ใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว

ต้นฉบับ We put these photos on the *ofrenda*, so the spirit can cross over

บทแปล เราตั้งรูปพวกท่านบน*หิ้งบูชา*นี้ วิญญาณจะข้ามกลับมาได้

จากคำถามที่ว่าคุณยายกล่าวว่าต้องเอารูปไปตั้งไว้ที่ใด กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52 ไม่ทราบหรือตอบผิด ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44 เข้าใจว่าเป็นหิ้งบูชาตามต้นฉบับบทบรรยายไทย แต่มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 4 ที่ตอบได้ว่าเป็น ofrenda แต่ยากที่จะตัดสินว่าคำตอบนั้นมาพร้อมกับการเข้าใจความหมายหรือไม่

จากการสำรวจความพึงพอใจนั้นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66 ชอบกลวิธีการแปลแบบตรงตัวตามต้นฉบับ เนื่องจากคำนี้เหมาะสมกับการอธิบายให้เข้าใจง่ายและตรงตัวที่สุด ต่อมาคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23 ชอบกลวิธีการแปลแบบละความคือ “เราตั้งรูปพวกท่านบนนี้ วิญญาณจะข้ามกลับมาได้โดยหิ้งบูชา” เนื่องจากเข้าใจง่าย กระชับ และสามารถทราบความหมายได้จากภาพ และสุดท้ายกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 11 ชอบกลวิธีการแปลแบบทับศัพท์คือ “เราตั้งรูปพวกท่านบนโอเฟรนด้านี้ วิญญาณจะข้ามกลับมาได้โดยหิ้งบูชา” เพราะทำให้ผู้ชมรู้จักคำศัพท์โอเฟรนด้าว่าหมายถึงหิ้งบูชาจากภาพในฉาก และรู้สึกว่าเป็นของใช้เฉพาะทางควรรู้การใช้การแปลแบบทับศัพท์มากกว่า

กรณีน้ 11 ค่ำทงวฒนธรรมที่ช้กลว้การเปลแบบเออความ

ต้นฉบับ The *alebrijes* of this world can take any forms

บทแปล สัตว้ในโลกความตายเป็นหลายรูปแบบ

จากค่ำถามที่ว้ผู้พูดกำล้งพูดถึงอะไร ไม่มีผู้ตอบคนใดเลยที่ตอบได้ตรงตามความหมายของ alebrije จริง ๆ โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53 ตอบว่าไม่ทราบ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ช้ใจความหมายว้เป็นสัตว์ในโลกความตายหรือสัตว์ในโลกวิญญาน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 22 ช้ใจว้หมายถึง ความตาย สัตว้ หรือ สื่มีชีวิต

ส่วนความพ้พอใจในกลว้การเปลนั้น กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดร้อยละ 93 ช้ชอบกลว้แบบเออความตามต้นฉบับภาษาไทยเนื่องจกช้ใจได้ชัดเจนว้คือสัตว์อะไรและเป็นค่ำแปลที่เหมะสม มีเพียงกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 4 ชอบกลว้การเปลแบบทับศัพท์คือ “อะเลบรีเยมีหลายรูปแบบ” เพราะชอบการออกเสียงของค่ำนี้ และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3 ชอบกลว้การเปลแบบละความคือ “พวกมันมีหลายรูปแบบ” เพราะสั้น กระชับและยังสามารช้ช้ใจได้

สรุปละอภิปรายผล

แม้ว้ผลการสำรวจความช้ใจบทแปลของค่ำภาษาสเปนจะไม่สมบรูณ์เท่าที่ควรเนื่องจกพบหลายกรณีน้ที่ผู้ช้ใจไม่สามารถตัดสินใจว้กลุ่มตัวอย่างช้ใจความหมายของค่ำภาษาสเปนที่เขียนตอบลงในแบบสอบถามหรือไม่ นอกจากนี้ ผลความช้ใจของผู้ช้ใจต่อกลว้การเปลแต่ละว้ธีในแบบสอบถามก็แตกต่างกันไปมากบ้าง น้อยบ้าง ตามแต่กรณีน้ ไม่ปรากฏชัดเจนว้กลว้วิธีใดให้ผลเป็นความช้ใจของผู้ช้ใจที่มากกว่ากลว้วิธีอื่น อาจเป็นเพราะในการชมภาพยนตร์ นอกเหนือจกค่ำแปลในบทบรรยายแล้ว ยังมีบริบทที่เป็นเนื้อเรื่อง ภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และน้ำเสียงของตัวละครที่เป็นองค์ประกอบช้ช่วยให้ผู้ช้ใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ แต่เมื่อพิจารณาผลด้านความพ้พอใจของผู้ช้ใจแล้ว พบว้ในกรณีน้ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างพ้พอใจกับการเปลแบบตรงตัวมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47 เนื่องจกช้ใจได้ง่าย และได้ความหมายตรงตามบริบท โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานภาษาสเปน หรือไม่รู้จักวัฒนธรรมเม็กซิกันมาก่อน ตามด้วยกลว้การเปลแบบเออความร้อยละ 30 เนื่องจกกระชับ ช้ใจได้ในระยะเวลาอันรวดเร็วในการอ่านบทบรรยายไทย อย่างไรก็ตาม ก็มีผู้ช้ใจพ้พอใจกลว้การเปลแบบทับศัพท์ด้วยเช่นกัน (ร้อยละ 16) เนื่องจกได้รับอรรถรสจกภาพยนตร์เม็กซิกัน หรือได้รู้จักค่ำภาษาสเปนใหม่ ๆ กลว้วิธีที่กลุ่มตัวอย่างเลือกน้อยที่สุดคือการละความ (ร้อยละ 7) แต่สาเหตุที่เลือกการละความนั้น เนื่องจกใจความครบถ้วนช้ใจได้ดีแล้วโดยไม่ต้องเปลค่ำภาษาต่างประเทศนั้น การเปลอาจทำให้ภาษาเย็นเยื่อมากเกินไป ผลความพ้พอใจนี้สอดคล้องกับกลว้การเปลที่ผู้เปลเลือกช้

มากที่สุดและน้อยที่สุด โดยกลวิธีการแปลแบบตรงตัวเป็นกลวิธีที่ผู้แปลภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาษาไทยนำมาใช้มากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 44 และกลวิธีการละความพบใช้น้อยที่สุดคือ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2

แม้ผลการเลือกบทแปลที่กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจมากที่สุดจะมีความโน้มเอียงไปทางการแปลแบบตรงตัว ตามด้วยการแปลแบบเอาความ ซึ่งไม่ใช่ผลที่น่าแปลกใจหรือใหม่เท่าใดนัก แต่เมื่อนำเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างยกขึ้นมาประกอบในการเลือกบทแปลที่ตนพึงพอใจมากที่สุด จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับความเข้าใจง่าย (การแปลตรงตัว การแปลเอาความ การละ) การสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้นฉบับต้องการสื่อ (การแปลตรงตัวและการแปลเอาความ) และการคงไว้ซึ่งอรรถรส ความแตกต่างทางวัฒนธรรม เพื่อเปิดให้ผู้ชมได้เรียนรู้ชื่ออาหารหรือสิ่งใหม่ ๆ (การทับศัพท์) ผลการวิจัยข้างต้นสามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางการแปลคำภาษาต่างประเทศอื่นที่พบในต้นฉบับได้โดยพิจารณาร่วมกับหลักทฤษฎีการแปล โดยแนวทางการแปลคำภาษาต่างประเทศในต้นฉบับภาษาอังกฤษนั้น ผู้แปลยังคงต้องยึดหลักทั่วไปในการแปลที่เน้นการสร้างสมมูลภาพ (equivalence) ซึ่งแบ่งเป็นสมมูลภาพด้านรูปภาษา (formal equivalence) อันหมายถึงการแปลโดยยึดต้นฉบับเป็นสำคัญทั้งในด้านรูปภาษา (form) และเนื้อหา (content) และ สมมูลภาพที่เป็นพลวัต (dynamic equivalence) อันหมายถึงการแปลที่ใช้ภาษาเป็นธรรมชาติ โดยผู้แปลเลือกใช้สำนวนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้รับสารของคำภาษาปลายทางได้รับสารที่เป็นเนื้อหาและอารมณ์ความรู้สึกใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด (Nida, 1964)

ในกรณีของภาพยนตร์ Coco ซึ่งผู้เขียนบทได้เจตนาใส่คำภาษาสเปนซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศในต้นฉบับภาษาอังกฤษเพื่อให้เกิดความรู้สึกแปลกต่างและได้กลิ่นอายความเป็นเม็กซิกัน ดังนั้นหากเป็นไปได้ ผู้แปลก็ควรจะคงความแปลกต่างและกลิ่นอายนั้นไว้ในภาษาไทยด้วยเช่นกัน การแปลกรณีนั้นสามารถสร้างสมมูลภาพทางด้านรูปและความหมายได้ เช่น การแปล papà ‘พ่อ’ ด้วยคำทับศัพท์ว่า “ปาปา” จึงควรถูกนำมาพิจารณาเป็นลำดับแรก เนื่องจากเป็นกลวิธีให้ผู้รับสารภาษาปลายทางมีความใกล้ชิดภาษาต้นทางมากที่สุด เพราะเป็นถ่ายเสียงจากต้นฉบับมาเป็นภาษาฉบับแปลโดยไม่ได้มีการปรับ และทำให้ผู้รับสารเกิดการตอบสนองในการรับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึกใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับ (สัจฉวี สายบัว, 2538) นอกจากนี้การแปลแบบทับศัพท์โดยเฉพาะชื่อเฉพาะหรือคำทางวัฒนธรรมบางคำอาจเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยคงกลิ่นอายของวัฒนธรรมเม็กซิกันไว้ และเป็นทางออกที่ดีเมื่อไม่สามารถหาคำแปลที่เหมาะสมมาใช้ได้ (เพ็ญพิสาข์ ศรีวรรณ, 2551, หน้า 144) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความต้องการของผู้ชมที่ประสงค์จะรู้จักวัฒนธรรมใหม่ อย่่างไรก็ดี การหาคำแปลในภาษาปลายทางที่มีความเทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับต้นฉบับทั้งในด้านรูป/เสียง ความหมายและอารมณ์ความรู้สึกเป็นเรื่องยาก ดังนั้นหากไม่สามารถสร้างสมมูลภาพทั้งสามด้านดังกล่าวได้ ผู้แปลพึงคำนึงถึงสมมูลภาพทางความหมายของสารมากกว่าการแปลโดยมุ่งเน้นรูปภาษา (Nida & Taber, 1969)

โดยผลการวิจัยในครั้งนี้ก็บ่งชี้ว่าการถ่ายทอดความหมายของคำเป็นสิ่งที่ผู้แปลควรคำนึงถึงเป็นสิ่งแรก ดังนั้นในการแปลคำภาษาต่างประเทศในต้นฉบับ หากพบว่าคำนั้นเมื่อทับศัพท์แล้ว ผู้รับสารภาษาปลายทางจะไม่สามารถเข้าใจได้ หรือจะเข้าใจความหมายผิดไป กลวิธีการแปลแบบตรงตัวควรจะถูกนำมาใช้เป็นลำดับที่สอง แต่กรณีคำที่ไม่สามารถหาคำแปลที่ตรงตัวได้ เช่น alebrije ซึ่งเป็นงานประติมากรรมพื้นบ้านของประเทศเม็กซิโก เป็นรูปสัตว์ในจินตนาการที่มีสีสันสดใส ทำจากกระดาษหรือไม้ ผู้แปลบทบรรยายภาพยนตร์ที่มีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ 2 บรรทัดและจำนวนตัวอักษรที่จะต้องไม่เกิน 28 – 30 ตัวอักษรต่อระยะเวลาอย่างน้อย 6 วินาทีที่แสดงบนหน้าจอ (Cintas, 2010, pp. 344-347) จะต้องเลือกแปลแบบเอาความ โดยเลือกลักษณะทางความหมายที่เด่นที่สุดและเป็นองค์ประกอบหลักตามบริบทในภาพยนตร์ โดยในภาพยนตร์เรื่องนี้ผู้แปลเลือกแปล alebrije ว่า “สัตว์” ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องราวและภาพที่ผู้ชมเห็นในภาพยนตร์ และสุดท้ายหากการแปลคำต่างประเทศนั้นจะทำให้เกิดความลำบากในการทำ ความเข้าใจ และ/หรือมีข้อจำกัดด้านพื้นที่/ตัวอักษร ประกอบกับภาพ เสียง และบริบทแวดล้อมทำให้เนื้อความเป็นที่เข้าใจสมบูรณ์โดยไม่ต้องแปลคำภาษาต่างประเทศนั้น ผู้แปลก็อาจจะละไปได้

รายการอ้างอิง

- ธนาภัสสร สุนธิรักษ์, วีรกาญจน์ กนกกมล และปรีชา คະเนตนอก. (2563). การศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลนวนิยายภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 8(4), 1269-1282.
- บุญเลิศ วงศ์พรม และถาวร ทิศทองคำ. (2561). การแปลในยุคใหม่กับการปรับตัวของผู้เรียน ผู้สอน และนักแปล. ใน *รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 13* (หน้า 1-10). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เพ็ญพิลาช ศีรฉนวนารถ. (2551). ปัญหาในการแปลผ่านภาษาที่สอง กรณีศึกษา: การแปลวรรณกรรมเรื่องเปโดร ปาราโม. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 30(1), 129-149.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2562). การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย: มาภาคติในการใช้สูตรของทาโรยามาเนและเครทซี-มอร์แกน. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 8(1), 11-28.
- สตรีรัตน์ ไกรอ่อน. (2556). *กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). Silpakorn University Repository (SURE). <http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/12918>
- สัญญาวี สายบัว. (2538). *หลักการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนงค์นาฏ นุศาสตร์เลิศ. (2556). การใช้คำเรียกขานในภาษาการเมือง กฎหมาย ภาษาสื่อและภาษาวิชาการของไทย. *วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 30(3), 117-130.

Cintas, J. (2010). *Subtitling*. John Benjamins.

Newmark, P. (1995). *Approaches to translation*. Phoenix ELT.

Nida, E. A. (1964). *Toward a science of translating*. Brill.

Nida, E. A., & Taber, C. R. (1969). *The theory and practice of biblical translation*. Brill.

Rothman, J., & Rell, A. (2005). A linguistic analysis of Spanglish: Relating language to identity.

Linguistics and the Human Sciences, 1(3), 515-536.

VACANA JOURNAL